

PRO MEMORIA

MIRĖ PRELATUS ANTANAS RUBŠYS

2002 metų rugpjūčio 27 dieną Niujorke, ištiktas insulto, mirė LKMA akademikas prelatas Antanas Rubšys.

Prelatas profesorius Antanas Leonardas Rubšys gimė 1923 m. lapkričio 5 d. Bučių kaime, Laukuvos valsčiuje, Tauragės apskrityje. Lankė Šiauduvos pradžios mokyklą, baigė Šilalės gimnaziją ir 1943 m. įstojo į Telšių kunigų seminariją.

Karo metu buvo nublokštas į Vokietiją; čia Eichšteto kunigų seminarijoje tęsė filosofijos studijas (1944–1945). Karui pasibaigus vyksta į Italiją – į Grigaliaus universitetą Romoje teologijos studijų (1945–1949). 1948 m. gruodžio 18 d. išventintas kunigu. Teologijos studijas baigė licenciato laipsniu.

Vėliau siunčiamas studijuoti Šventojo Rašto. 1951 m. įgijo Šventojo Rašto licenciato laipsnį. Tų pačių metų vasarą atliko apžvalginės archeologijos kelionę Artimuosiuose Rytuose (Egipte, Libane, Sirijoje, Jordanijoje, Turkijoje, Graikijoje), o rudenį išvyko į Jungtines Amerikos Valstijas, kur dėstė Šventąjį Raštą ir biblines kalbas San Diego kunigų seminarijoje. 1957–1958 akademinius metus praleido Romoje, Popiežiškajame Šventojo Rašto institute, ir įgijo Šventojo Rašto daktaro laipsnį.

Vėliau buvo pakviestas dėstyti Niujorko Manhatano kolegijoje Šventąjį Raštą – egzegezę ir hermeneutiką. Dėstydamas kolegijoje, kas antrus metus vasarą skirdavo Artimųjų Rytų archeologijai.

1990 m. kovo 6 d. vysk. Paulius A. Baltakis, įgaliotas Lietuvos Vyskupų Konferencijos, pavedė jam versti Senąjį Testamentą iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų į lietuvių kalbą. 1994 m. gruodžio 21 d. popiežius Jonas Paulius II suteikė jam Popiežiaus rūmų prelato titulą. 1994–2002 m. dėstė Šventojo Rašto egzegezę Vilniaus ir Telšių kunigų seminarijose, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakultete ir Vilniaus pedagoginio universiteto Tikybos katedroje.

1995 m. jam paskirta Lietuvos Nacionalinė premija už 1978–1995 m. Senojo Testamento vertimą iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų, taip pat parašytas knygas „Raktas į Senąjį Testamentą“ ir „Raktas į Naująjį Testa-

mentą“. Lietuvių kalba dar yra išleistos prelado A. Rubšio knygos „Šventojo Rašto kraštuose“ ir „Raidė užmuša, Dvasia gaivina“.

Visi pažinojusieji prelatą Antaną Rubšį visuomet prisimins jo jautrumą, nuoširdumą, optimizmą. Vien jau savo buvimu jis gaivino žmones, dalydamasis su jais gyvenimo džiaugsmu.

Prelatas Antanas Rubšys palaidotas Laukuvos bažnyčios šventoriuje.

DĖL PRELATO ANTANO RUBŠIO MIRTIES

Lietuvos Respublikos Prezidento VALDO ADAMKAUS telegrama

Rugpjūčio 29 d. Jo Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus atsiuntė užuojautą Lietuvos Vyskupų Konferencijai dėl prelado Antano Rubšio mirties. Užuojautoje sakoma:

Dėl prelado profesoriaus Antano Rubšio mirties nuoširdžiai užjaučiu velionio gimines ir artimuosius, Lietuvos Katalikų Bažnyčią, krašto tikinčiųjų bendruomenę, visus, kam brangus Velionio vardas ir darbai.

O darbų per savo ilgą ir prasmingą gyvenimą šviesaus atminimo Antanas Rubšys nuveikė tikrai daug. Ilgametės Šventojo Rašto studijos ir gyvi komentarai, krikščioniškųjų tiesų dėstymas Lietuvos ir pasaulio aukštosiose mokyklose, aktyvus dalyvavimas visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje pelnė Velioniui daugybės žmonių pagarbą ir dėkingumą. Išskirtinis Jo gyvenimo triūsas – Senojo Testamento vertimas į lietuvių kalbą – tapo fundamentaliu Lietuvos kultūros tekstu ir sulaukė garbingiausio įvertinimo – Nacionalinės kultūros ir meno premijos.

Lietuvių tauta neteko išskirtinės asmenybės. Lieka Antano Rubšio išverstas Šventasis Raštas, parašytos knygos, daugybės žmonių širdyse pasėta gėrio sėkla, lieka visuotinė pagarba ir šviesus atminimas.

IŠGYVENO NUOSTABIĄ DRAUGYSTĘ SU DIEVU

Kardinolo AUDRIO JUOZO BAČKIO pamokslas, pasakytas šv. Mišiose Vilniaus Arkikatedroje 2002 m. rugsejo 4 d.

Tradiciškai sakome, kad atėjome atsisveikinti su velioniu. Tačiau šių žodžių negaliu pasakyti apie kunigą Antaną. Net žinia apie jo mirtį neleidžia mąstyti ir kalbėti apie jį kaip apie išėjusįjį. Turbūt todėl, kad kunigas Antanas gyveno tarsi du gyvenimus: vieną žemiškąjį, o kitą antgamtinį, kuriuo su juo dalijosi Apreiškimo Dievas. Kunigo Antano linksmas,

šmaikštus būdas tarsi pridengė tą nuostabią draugystę, kurią jis išgyveno su Dievu.

„Dievas juokiasi“, „Dievas pyksta“, – tai kunigo Antano žodžiai, kurie rodo jo be galo artimą ryšį su Dievu. Jo pamaldumas, nuoširdi meilė, mokslininko uolumas ir begalinis nuoširdumas tarsi praskleidė Apreiškimo paslapties šydą ir jis sugebėjo pamatyti Dievo veidą. Gal todėl kiekvieną, kuris susitikdavo su kunigu Antanu, stebindavo ir džiugindavo jo gerumas, malonumas, nuoširdumas, linksmumas, išmintis, kuri ypač būdavo akivaizdi per jo nuolankumą. Tai tikrai dieviškos savybės, kurios amžiams išliks visų jį pažinojusiųjų atmintyje ir širdyje.

Šiandien girdėjome pranašo Jobo žodžius: „O, kad mano žodžiai būtų užrašyti! O, kad jie būtų į knygą surašyti! O, kad geležiniu plaktuku ir švinu jie būtų ant uolos amžinai iškalti!“ (*Job 19,23–24*). Šiais žodžiais Jobas nori pasidalyti su kitais jį palietusia patirtimi, Dievo artumu. Patyręs Dievo artumą, Jobas negali tylėti, jis trokšta tuo pasidalyti su kitais: „Juk aš žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas!“

Mes nežinome kunigo Antano ir Dievo susitikimo vietos ir laiko. Tai jūdvių paslaptis. Tačiau jo gyvenimas rodo, kad šis susitikimas buvo labai stiprus ir reikšmingas. „Pirmoji meilė“, – kaip skaitome Apreiškimo knygoje, – buvo stipri ir ištikima. Visą save kunigas Antanas atidavė Dievo Žodžiui, kuris kaip gyva versmė tryško, dosniai aplydama kiekvieną, kuris turėjo laimės sutikti, girdėti kunigą Antaną, kalbėtis su juo.

Kartą paklaustas, kaip jis trumpai aptartų Šventąjį Raštą, atsakė: „Ar galima visapusiškai aptarti tikėjimą, viltį, meilę, atleidimą? Ar galima visapusiškai aptarti žmonijos ir pavienio žmogaus vingius į prasmę ir laimę? Šventasis Raštas yra Dievo atsiminimai apie jo rūpinimąsi žmogumi bėdoje ir žmogaus prasmės bei laimės ilgesį – ieškojimą... Mūsų tauta myli Šventąjį Raštą – Dievo Žodį. Kas galėtų visapusiškiau išreikšti Dievo Žodžio pagrindinę temą – Dievo rūpinimąsi žmogumi, – kaip lietuvių pakelės Rūpintojėlis!“

Iš šių kunigo Antano žodžių matome, kad Šventasis Raštas – Dievo Žodis – nebuvo vien tik jo mokslinių studijų objektas, tai buvo gyvas Žodis – Dievas, su kuriuo jis palaikė glaudų ryšį, kuriuo džiaugėsi, kuriam buvo ištikimas, kurį mylėjo ir kuriuo dalijosi su kitais.

Viename paskutinių laiškų savo bičiuliui jis rašė: „Dar kartą skrisiu į Lietuvą dalytis Dievo Žodžiu“. Būtų atskridęs rugpjūčio 27-ąją, tačiau kaip tik tą rytą jis išskrido į Amžinybę.

„Šventojo Rašto turinys – Dievas myli žmogų“, – sakydavo prel. A.Rubšys. Tai nebuvo vien skambūs žodžiai. Jis tuo tikėjo, tuo gyveno, ir šiuos žodžius atspindėjo jo gyvenimas. Dar kartą įsiklausykime į jo kupinius išminties ir meilės žodžius, kurie turėtų būti ypač svarbūs mums.

„Šventasis Raštas liudija, kad neužteko gimti izraeliečiu, reikėjo tokiam tapti. Ir lietuviu neužtenka gimti, reikia norėti lietuviu būti. Tapti izraeliečiu reiškė perimti šventąjį tikėjimo kraitį... Ką reiškia tapti lietuviu? Kaip reikia tapti lietuviu? Perimant savo tautos religinį ir tautinį kraitį – religinis kraitis puoselėja žmogaus visuotinumą, o tautinis duoda savitumą – „stuburkaulį“ asmeniui... Vargas ir kančia mūsų tautos istorijoje subūrė tautą ateičiai... Beje, vargas ir kančia gundo nuleisti rankas ir nustoti vilties tikėti Dievu – Ateities ir Staigmenos Viešpačiu... Laikas jau pajusti, kad dabartis kreipiasi į šių dienų jaunąją kartą su iššūkiu tikėti Ateitimi...Kviečiu jaunąją kartą būti drąsios vilties kojomis, rankomis, širdimi...“

Tekrinta šie žodžiai giliai į mūsų širdį ir tesudygsta tikėjimo, vilties ir meilės daigais.

Nesinori tarti atsisveikinimo žodžius kunigui Antanui. Jis toks gyvas, jaunas, šviesus ir laimingas! Jis daug artimesnis dabar, kai jo nesais-to vieta ir laikas. Vilniuje, vyskupijos namuose gyvendavęs prelatas Antanas, paklaustas, ko jam trūksta, juokaudavo: „Tik dangaus kampo“. Dabar ir tai jau turi, mielas kunige Antanai... Tikime, kad Tavo laimė yra pilnutinė ir Tavo džiaugsmas begalinis, nes su Senojo Testamento Jobu gali šiandien išstarti: „Aš pats jį regėsiu akimis savo, o ne kito! To trokšta širdis mano krūtinėje“ (*Job 19,27*).

Skaitydami Šventąjį Raštą, ypač Senąjį Testamentą, girdėsime tą gyvą kalbą, taiklų žodį, jusime Tavo šypseną ir padrąsinimą. Nuo šiol Tu būsi labai arti To, kurio taip uoliai ieškojai žemėje gyvendamas, kuri troškai pažinti ir mylėjai. Mes prašome Tave būti ypatingu mūsų mokytoju ir užtarėju pas Dievą, pas mūsų gerąjį Rūpintojėlį, kuriam perduok ir mūsų tautos vargus ir troškimus... Lik su mumis... Amen.

NEĮTIKIMA, BET TIKRA

Vyskupo JONO BORUTOS, SJ pamokslas, pasakytas prelado Antano Rubšio laidotuvėse Laukuvoje, 2002 m. rugsėjo 6 d.

„O jūs, neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų širdys tikėti...“ (*Lk 24,25*).

Nuostabus Evangelijos pasakojimas apie Emauso mokinius. Kaip nesunkiai juose, jų patirtyje, jų nusiminime ir iš lėto bręstančiame tikėjime mes atpažįstame save.

Ir, manyčiau, ypač šiose prelado Antano laidotuvėse... Dar taip neseniai, jam paskutinį kartą lankantis Lietuvoje, saulėtą ankstyvos vasaros dieną Vilniuje kalbėjomės, planavome, ką veiksime rudenį, kai minėsime

Šventojo Rašto vertėjo į lietuvių kalbą, poeto ir vyskupo Antano Barausko mirties šimtmetį, planavome, kur ir kokioje LKMA organizuojamoje konferencijoje skaitys ta proga pranešimą, tars savo žodį... O vasaros pabaigoje netikėta žinia apie kun. Antano ligą ir mirtį... Dabar šiame karste jo žemiškasis kūnas – tik sauja pelenų... Įgytos žinios, mokslo laipsniai, parašytos knygos, studijos, miela prelado šypsena, meilė Dievui, Jo Žodžiui, žmonėms, jaunimui šioje žemėje jau tik sauja pelenų... Ir, atrodo, visa, kas taip neseniai buvo taip suprantama, stipru ir nuostabu, kaip jis sakydavo ieškodamas tikslaus vertimo Dievo Žodžiui: tik „miglų migla, rūkų rūkas... tik valandėlės sapnas“. Ir kaip sunku patikėti, kad tas likutis to nuostabaus kunigo, profesoriaus, Lietuvių katalikų mokslo akademijos akademiko – sauja pelenų, skirtų prisikėlimui, amžinajam gyvenimui su visa būties pilnatve, kad taip per paskutinės ligos ir mirties kančią ir tamsą reikėjo jam žengti į savo garbę, savo gyvenimo pilnatvę Dievo amžinybėje. Ir mums, kaip Emauso mokiniams, taip sunku patikėti Kristaus skelbtąją Evangeliją, kai prieš akis tik karstas su sauja pelenų...

Kai kadaise kunigą Antaną žurnalistas paklausė, ar jo santykis su Dievo Žodžiu nebuvo sunkus, ar nebuvo abejonių, jis atsakė: „Taip. Labai daug. Versti Šventąjį Raštą buvo labai sunku, bet būtina...“ „Krikščionybė moko kantriai ieškoti atsakymų į klausimus, kurie vargina širdį. Su meile bandyti juos geriau pažinti, nors visapusiška išvalga jų ir lieka visuomet antgamtiška. Svarbiausia žmogaus sampratos ištaka ir jėga yra mokymasis gyventi galynėjantis su klausimais, varginančiais širdį. Ankstyvoji krikščionybė buvo nauja bendruomenė, kuri galėjo prašnekinti helenistinio žmogaus religinius poreikius. Pagoniškos misterijų religijos buvo krikščionybės varžovės, nes savo apeiginiu svaiguliu nekėlė dorovės klausimo ir nevedė į Dievą Kūrėją, kuris leidžia gyventi su širdį varginančiais klausimais“.

Porą velionio širdį šios žemės kelionėje varginusių klausimų norėčiau čia atsisveikinimo valandą priminti. Gal jie ir mūsų širdis vargina?

Žurnalistas klausia prelatą: „Esat sakęs, kad istorija – tai staklės, kuriomis audžia Dievas. O kaip tas audimas, ta dabartinė Lietuvos istorija Jums atrodo žvelgiant iš šalies ir galbūt šiek tiek iš viršaus, sub specie, kaip sakoma, aeternitatis?“

„Daug pykčio dabar yra Lietuvoje, labai daug pykčio. Ir labai maža drąsos. Žmonės mato pikta, blogį ir labai pyksta. Ir teisingai, nes matant blogį nepykti neįmanoma. Bet labai trūksta drąsos, apsisprendimo: „Nėra gėrio, bet jis turi būti“. Kaip gėrio laukti? Kaip būti jo pribuvėja ar aukle? – to stinga man Lietuvoje.

Mano patirtis labai menka: tik paskaitų salė, jaunimas – labai žvalus, paslaugus, įdomus ir visa kita, bet kai kada aš girdžiu, kaip kalbama ma-

no artimųjų šeimose. Jų yra visokių – ir žemdirbių, ir mokytų žmonių. Trūksta mums drąsos. O viltis yra tokia jausena, kuriai reikia drąsos. Viltis yra pyktis ir drąsa, – taip sako Šv. Augustinas.

Tačiau Dievo staklės yra prasmingos, nes Dievas nenori sunaikinti, Jis nori išvaduoti žmogų iš jo paties spragų, taip pat ir tautas iš jų klaidų. Lietuva yra laisva ir bus laisva, jeigu norės“.

Žurnalistas vėl klausia prelata: „Kaip Senąjį Testamentą tikėjimo šviesoje skaityti šiuolaikiniam žmogui?“

„Labai įdomu, kai imi šiuolaikinę egzegezę ir hermeneutiką. Dievas ėjo į tokią žmoniją, kokia ji buvo. Ėjo ir eina pas tokį žmogų, koks jis yra. Nėjo gelbėti teisiųjų, bet ėjo gelbėti žmonių, buvusių bėdoje ir kartu atvirų, norinčių išgirsti Dievo atėjimą, leisti į kelionę, vedančią iš bėdos į palaimą. Taigi Dievo Žodis ne syki yra skandalingas, papiktinantis, ne syki užgauna, jeigu žmonės galvoja apie Abraomą ir Izaoką savo sąvokomis. Bet jeigu pasakai, kad Jokūbas buvo gudragalvis, sukčius, kurį Dievas, nieko nepaisydamas, pasirinko, arba kalbi apie Dovydą, kaip jis paėmė kito vyro žmoną, o vyrą pasiuntė į mūšį, kad žūtų, kaip jis suprato, kokią nuodėmę daro, kaip užgauna Dievą, nes užgauna tai, ką Dievas myli, – tuomet tampa aišku, jog tai viena iš knygų, kuri labai dalykiškai, tikroviškai kalba apie mūsų laikų bėdas, vartodama senus pavyzdžius. Mūsų laikais žmogus yra toks pat: ir gobšus, ir trapus, ir visoks kitoks. Žmogus buvo ir yra žmogus bėdoje. Jisai nusikalsta kito sąskaita, ir Dievas sako: „Mane užgavai, nes užgavai kitą“.

Senasis Testamentas taip pat paguodžia, nes parodo, kad Dievas yra labai santūrus. Jeigu žmogus bando perkelti savo etiką į anuos laikus, sako: „Aš – padorus žmogus, o jie visi nedorėliai“, tai Senasis Testamentas jam nieko nepadės. Bet jei žmogus prisipažįsta esąs silpnas, tai Senajame Testamente aptinka nuostabią vilties knygą: Dievas atėjo gelbėti ne teisiųjų, bet žmonių, esančių bėdoje“.

Naudojamės daugelio didžiųjų Biblijos vertėjų – Samuelio Boguslavo Chilinskio, Juozapo Arnulfo Giedraičio, Antano Baranausko, Juozapo Skvirecko ir kitų darbo vaisiais. Tai ilga lietuviškos religinės krikščioniškos kultūros puoselėtojų eilė. Ko siekė šie vertėjai? Ar jų šimtmečių triūsas turi kokią nors ne tik filologus ir kalbininkus dominančią, bet ir apskritai šių dienų religinei kultūrai reikšmingą prasmę?

Paulius Claudelis rašė: „Visi sutinka, kad Šventasis Raštas yra pati svarbiausioji žmonijos knyga. Tai knygų knyga, iš kurios civilizuojami žmonija išmoko skaityti, iš kurios mes esam gavę savo moralines, menines ir literatūrinės idėjas. Iš Šventojo Rašto, tartum kokios nesulaikomos gyvybę nešančių vandenų srovės, yra išaugę šventumo, genialumo turtai, kaip romanų stiliaus katedros, Haendelio *Mesijas*, Siksto koplyčios freskos“.

Tačiau šis kultūrinis, socialinis poreikis neapima visos grįžimo prie Šventojo Rašto – Biblijos prasmės. „Dievo Žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokį dviašmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios ištaškų, iki sąnarių ir kaulų smegenų, ir teisia širdies sumanymus bei mintis. Jam nėra jokių paslėptų padarų, bet visa yra gryna ir atidengta akims to, kuriam turėsime duoti apyskaitą“ (*Žyd 4,12–13*).

Postmodernistinių laikų žmogus, draskomas vidinių prieštaravimų, yra netekęs pusiausvyros ne tik išorinėje – socialinėje visuomeninėje sferoje, – jį apėmusi ir asmeninių išgyvenimų krizė, vilioja pigių, lengvų sprendimų mirażai. Lėkštas fundamentalizmas – patrauklus jaukas XXI a. pradžios žmogui. Biblija, Šventasis Raštas, kurį išverstą prelado Antano Rubšio ir kunigo Česlovo Kavaliausko imsime į savo rankas, nesiuo lengvų sprendimų. Jis kviečia: „Irkis į gilumą“ (*Lk 5,4*), jis kviečia nebijoti darbo, pastangų ir net kančios ženklų paženklintos aukos, norint surasti tikrąją ramybę ir gyvenimo prasmę. „O jūs neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų širdys tikėti tuo, ką yra skelbę pranašai! Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir žengti į savo garbę?“ (*Lk 24,25*). „Jei kviečių grūdas nekris į žemę ir neapmirs, jis pasiliks vienas, o jei apmirs, jis duos gausių vaisių“ (*Jn 12,24*).

Šios Šventojo Rašto – Biblijos mintys galėtų būti atrama ne vienam mūsų laikų žmogui, draskomam abejonių dėl neišsipildžiusių vilčių, nepasiektos laimės, ieškančiam ir vis dar nesurandančiam tikrosios žmogaus gyvenimo prasmės. Amen.

MONSINJORAS KLEMENSAS GUTAUSKAS (1915 11 28–1941 01 26–2002 08 19)

Ūkininko Klemenso Gutausko ir Marijonos Žiūkaitės, gyvenusių tarp Utenos ir Anykščių buvusiam Paežerių kaime, 1915 m. lapkričio 28 d. gimęs jauniausias sūnus – ketvirtas vaikas buvo pakrikštytas tėvo vardu – Klemensu.

Trys broliai ir sesuo augo religingoje, darbščioje šeimoje, vaikai nuo mažens dirbo įvairius darbus. Tačiau tėvai siekė duoti vaikams ir mokslo žinių. Pirmus mokslus ėjo pas daraktorių. Pradžios mokyklą baigęs Le-liūnuose, Klemensas mokslą tęsė Anykščiuose, vėliau – Utenoje. 1934–1940 m. mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Paskutinio kurso klierikai buvo rengiami šventimams. 1941 m. sausio 26 d. vyskupas Vincentas

Brizgys Šv. Gertrūdos (Šaričių) bažnyčioje Klemensą Gutauską kartu su kurso draugais išventino kunigu. Išventinimas, kad be reikalo neertzinti okupantų, vyko be iškilmių, be gėlių, ankstų rytą (5 val.), Kaunui miegant.

Pirmąsias šv. Mišias kun. Klemensas Gutauskas aukojo Leliūnų bažnyčioje. Jaunas kunigas buvo paskirtas į Dusetas. Čia jis nuo 1941 m. pavasario iki 1944 m. dirbo vikaru ir vidurinės mokyklos kapelionu. Vėliau 11 mėnesių dirbo Panevėžyje Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje. Už pamoksle pasakytą frazę: „Ar Dievas kaltas, kad kalėjimai pilni žmonių?“ saugumas sudarė bylą. Tad ramybės nebuvo – kilotas iš vienos vietos į kitą. Pusę metų jam teko dirbti Pasvalyje, trejetą mėnesių – Kamajuose, Salose, Pabiržėje. Kiek ilgiau (1947–1951 m.) dirbo Pakruojyje. Čia jis rado sergantį kunigą poetą Mykolą Šeizį-Dagilėlį, apie kurį atkūrus nepriklausomybę galėjo parašyti ne vieną straipsnį „Kupiškėnų mintyse“. Monsinjoras apie šį šviesios atminties kleboną rašė: „Išgyvenau šalia Dagilėlio šešerius metus. Pažinau jį iš arti. Ne tik išore, bet ir savo dvasia tai buvo neeilinis žmogus. Mėgo skaityti, mėgo humorą ir lengvą sarkazmą. Gerai mokėjo vokiečių, rusų, lenkų, lotynų kalbas. Nepasiduodavo nevilčiai, baimei. Visada būdavo ramus, tvarkingas, nuoseklus. Kūrė iki pat paskutiniųjų savo gyvenimo dienų“.

1952 m. K. Gutauskas, jau dirbdamas Linkuvoje (čia jis dirbo 1951–1958 m.), Pakruojo bažnyčios šventoriuje pastatė poetui paminklą. Dirbant Linkuvoje iš Sibiro buvo parvežta kunigo motina. Su broliais bei jų šeimomis motina buvo ištremta 1948 m. Kaip ir daugelis kupiškėnų, jie pateko į Irkutską. Geodezininkams slapta iš Sibiro išvežus motiną, broliai buvo tardomi.

O kunigui ne kartą saugumiečiai siūlė: „Būk doras žmogus, pranešk viską, tai sugrįš broliai, mama. Netrukdyk mums dirbti!“ Reikalavo pasirašyti jų parengtus raštus... Pasirašyti neleido savigarba ir vidinis balsas. Kun. K.Gutauską buvo stengiamasi apkaltinti įvairiais nusikaltimais. Matyt, saugumo inspiruotas kažkas paliko bažnyčioje 1897 m. karinį parapijos ribų žemėlapi. Kratos metu jį suradę valdžios pareigūnai grasino: „25-erius metus gausi!“ Kunigas į šiuos grasinimus ramiai atsakęs: „Atidirbsiu, jei nusikaltau...“

1958 m. vysk. Julijonas Steponavičius kun. K.Gutauską paskyrė į Panevėžio katedrą vikaru adjutoriumi, o liepos mėn., mirus prel. Antanui Kripaičiui, – klebonu. Panevėžio katedroje K. Gutauskas klebonavo iki 1964 m. gegužės.

1964 m. Panevėžio vyskupijos valdytojo P.Bakšio buvo paskirtas į Kupiškį, kur iki 1998 m., kol leido sveikata, dirbo klebonu. O dekanu dirbo iki 2000 m. „Čia mano ilgiausias ir gražiausias laikotarpis. Pats stebiuosi, kad tiek metų sulaukiau. O ligotas buvau, operuotas daugybę kartų. Gailestinga Dievo ranka, gerų žmonių valia padėdavo vis lyg iš

naujo atgimti“, – 85-mečio proga yra kalbėjęs monsinjoras. Kupiškyje klebonas atliko svarbius bažnyčios remonto darbus: išdekoravo bažnyčią, sutvarkė bažnyčios stogą, pastatė vargonus, gipsines Kryžiaus kelio stotis, naujus suolus, bokšte choristams įrengė kambarį.

Remontuojant bažnyčią valdžia per daug nesikišo, tačiau Devintinių pabaigos procesijos, pirmas krikštas buvo nepageidaujami ir erzino sovietinės valdžios darbuotojus. Rajono pareigūnas, išsikvietęs kleboną, grasino atimti registracijos pažymėjimą, tačiau saugumiečiai buvo gana pakantūs, mandagūs.

Atkūrus nepriklausomybę monsinjoras ne tik pats dalyvavo Lietuvių katalikų mokslo akademijos ir kitų institucijų organizuojamuose mokslo bei kultūros renginiuose, bet kai kuriuos populiarino ir spaudoje. Jis aprašė 1995 m. sausio 5 d. Kupiškyje vykusią konferenciją „Mokyklų reformos vyksmas ir dorovinio ugdymo problemos“, kur gausiai dalyvavo švietimo darbuotojai, mokytojai, ministerijos atstovai, vyskupas Juozas Preikšas, kancleris mons. Jonas Juodelis¹. Monsinjoras džiaugėsi šia konferencija: „Tai pirmosios kregždės, kada dvasininkija ir pedagogai atranda bendrą kalbą kovoje su dabartinio miesto negerovėmis. Jaunimui pažadinti reikia daug pastangų. Duok Dieve, kad tas dialogas nebūtų vienkartinis, kad jis tęstųsi ir atneštų gražių vaisių“. Monsinjoras yra rašęs ir apie savo bičiulius kunigus: poetą Mykolą Šeį-Dagilėlį, Antaną Rameikį.

Monsinjoro K.Gutausko nuoširdumas, atvirumas, gailestingumas vargo ar bėdos ištiktam žmogui, pasiaukojama pagalba kitam, žmogiškas kuklumas pelnė didelę žmonių meilę ir pagarbą. 1994 m. „Kupiškėnų minčių“ paskelbtame konkurse laikraščio skaitytojai išrinko jį populiariausiu rajono žmogumi.

Kai dėl skaudamos kojos monsinjoras jau nebegalėdavo išeiti iš namų, tikintieji ateidavo į jo kuklų būstą pasitarti, pasikalbėti. Į žmogų reikia eiti su meile ir kada nors ta meilė sugrįžta, – sakydavo monsinjoras.

Klemensas Gutauskas visą laiką rūpinosi katalikiška šeima, ilgą laiką Panevėžio vyskupijos kurijoje buvo santuokos ryšio gynėju. Dekanaudamas išpuoselėjo net 18 vikarų, apie kuriuos visą laiką kalbėdavo su tėviška meile. Klemenso Gutausko tarnystę Dievui ir žmonėms įvertino bažnytinė vadovybė – kunigystės 50-mečio proga popiežius atsiuntė sveikinimo raštą, 1993 m. spalio 8 d. popiežius Jonas Paulius II dekaną Klemensą Gutauską pakėlė prelatu – popiežiaus kapelionu. Monsinjoras Klemensas Gutauskas 1994 m. sulaukė ir Lietuvos Respublikos prezidento padėkos rašto.

Sudėtingos ir sunkios, tačiau širdžiai mielos kunigo pareigos prelatą Klemensą Gutauską stiprino dvasiškai, tad jo jaunatviška širdis buvo sklidina meilės ir gėrio... Monsinjoras džiaugėsi nors ir sunkiu Kupiškio

¹ K.Gutauskas, Pedagogų konferencija Kupiškyje, XXI amžius, 1995, vasario 1, Nr. 8, p. 4.

dvasiniu atgimimu, kalbėjo apie gyvenimo džiaugsmą, visą laiką viltin-
gai žvelgė į ateitį. Kupiškio bažnyčios šventoriuje monsinjoro Klemenso
Gutausko kapą puošia paminklas. Jame įrašyti žodžiai, kurių monsinjo-
ras pageidavo paliktame testamente: „Mylimieji, mylėkime vieni kitus,
nes meilė yra iš Dievo“.

LITERATŪRA:

- B. Aleknienė, Užgeso žiburys, spindėjęs 61-rius metus, *Kupiškėnų mintys*, 2002 rugpjūčio 22, Nr. 98, p. 1; [Inf.] Dvasingumo vakaras, *Atgaiva*, 1995, Nr. 8; Džiaugiamės, dėkojame, sveikiname, *Atgaiva*, 1995, Nr. 3; A. Bajoraitė, Dvasinės stiprybės išraiška, *Kupiškėnų mintys*, 1994, kovo 19, Nr. 22, p. 1; K. Gutauskas, Kas yra kas Panevėžio apskrityje 2000/2001, *Neolitas*, 2001, p. 88; R. Briedienė, Gaila viso pasaulio žmonių, *Kupiškio žinios*, 2001, rugsėjo 19, Nr. 72, p. 1; V. Juškienė, Dovanos, kurių nevalia pamiršti, *Kupiškėnų mintys*, 1994, gegužės 21, Nr. 39, p. 1; V. Juškienė, Siela nesikeičia kartu su valdžia. Kupiškėnams ilgai tarnavęs monsinjoras Klemensas Gutauskas švenčia 85-metį, *Panevėžio rytas*, 2000, Lapkričio 18, Nr. 271, p. 9; A. Kačerauskienė, Ką veikia Kupiškio Caritas?, *XXI amžius*, 1995, sausio 27, Nr. 7, p. 3; A. Kačerauskienė, Kupiškio dekanas monsinjoras Klemensas Gutauskas: „Atlikti pareigą iš meilės“, *XXI amžius*, 1995, sausio 13, Nr. 3, p. 3; In memoriam. Klemensas Gutauskas 1915 11 28–2002 08 19, *Kupiškėnų mintys*, 2002, rugpjūčio 20, Nr. 97, p. 1; N. Stulgienė, Vilties taku link miesto, *Kupiškėnų mintys*, 1994, liepos 9, Nr. 52, p. 2; J. Stumbrienė, Monstrancija nepavargstančiose rankose, *Kupiškėnų mintys*, 1995, rugsėjo 30, Nr. 77, p. 1, 2; L. Šeštokas, Užgeso žemės žvaigždė, *Kupiškio žinios*, 2002, rugsėjo 18, Nr. 782, p. 1; A. Vasiliauskiene, Dvasinis kupiškėnų vadovas. Monsinjoro Klemenso Gutausko 60 metų kunigystės kelias, *XXI amžius*, 2001, kovo 30, Nr. 25, p. 4; A. Vasiliauskiene, Dvasios tėvas. Prelatui Klemensui Gutauskui – 80, *Voruta*, 1995, lapkričio 18–24, Nr. 43, p. 1, 2; A. Vasiliauskiene, Kupiškėnai neteko ilgamečio dvasios tėvo monsinjoro Klemenso Gutausko (1915 11 28–2002 08 19), *XXI amžius*, 2002, spalio mėn.; E. Urbonienė, Monsiniorui K. Gutauskui – Prezidento padėka, *Panevėžio rytas*, 1994, kovo 15, Nr. 50, p. 2; E. Urbonienė, „Visus mylėjau ir visi man buvo geri“, *Kupiškio žinios*, 2002, rugpjūčio 24, Nr. 65, p. 1–2; A. Žemaitis, Kartu su muzika ir puodų skambesiu, *Anykšta*, 1997, birželio 21, p. 6.
- K. Gutauskas, Budėjusios sielos pėdomis, *Kupiškėnų mintys*, 1991, balandžio 10, Nr. 27, p. 2.
- K. Gutauskas, Pedagogų konferencija Kupiškyje, *XXI amžius*, 1995, vasario 1, Nr. 8, p. 4.
- K. Gutauskas, Nuritę akmenį nuo širdies – kelkimės!, *Atgaiva*. 1996, balandžio 1–7, Nr. 14, p. 1.

Dr. Aldona Vasiliauskiene

KANAUNINKAS PETRAS NAŠLĖNAS-KERBELIS (1916–2002)

Petras Našlėnas šį pasaulį išvydo 1916 m. gruodžio 13 d. Ukmergės apskrityje, Deltuvos valsčiuje, Laitelių kaime krikščioniškoje šeimoje, kurioje augo septyni vaikai. Būsimas kunigas dar iš vaikystės prisimena ir dažnai pasakojo artimiesiems, jog jo močiutė buvo labai pamaldi ir ji išmeldė jam kunigystę... Jis nuo vaikystės jautė pašaukimą į kunigystę, tačiau ne iš karto į ją pasuko, – gerokai dar paklaidžiojo gyvenimo vingiais.

1930 m. Petras Našlėnas baigė Kurėnų pradžios mokyklą. Porą metų mokėsi amatų mokykloje. 1934 m. įstojo į Ukmergės gimnazijos ketvirtą klasę, šią gimnaziją baigė 1938 m. Atėjo metas eiti į karo tarnybą. Gimnazijoje išauklėtas patriotiška dvasia ir karo tarnyboje jautėsi kaip savo vietoje. Šauniai tarnavo ir užsitarnavo karininko laipsnį. Norėdamas užsidirbti pinigų studijoms, baigė pradžios mokyklos mokytojo kursus ir trejus metus dirbo mokytoju. 1942 m. įstojo į Žemės ūkio akademiją. Baigęs čia du kursus, įsitraukė į rezistencinę veiklą. Jo vaizdžiais žodžiais tariant, kun. Eduardas Simaška jį ištraukė iš partizanų bunkerio ir pasakė: „Petrai, tau skirta kunigystė“. Taip Petras pirmą kartą pateko į kunigų seminariją. Tačiau beveik po dvejų metų buvo kartu su Alfonsu Svarinsku ir J.Čeponiu pašalintas iš seminarijos... Petras nenusimena, vėl grįžta į Žemės ūkio akademiją studijuoti. Paskutiniame kurse suimamas už ryšius su partizanais, nuteisiamas ir aštuoneriems metams išvežamas į lagerius. Čia jis labai akivaizdžiai pajunta šio gyvenimo trapumą, prisimena kunigų seminariją ir kun. Jono Paukščio, SJ, pamokymą, kad tokiais momentais reikia šauktis dangaus pagalbos, nes žemėje niekas negali išsigelbėti. Buvusiam klierikui suskamba to dvasios galiūno žodžiai: „Paimkite rožinį ir kalbėkite ir Marija jus išves“. Rožinį teko visokiais būdais slėpti, bet jis kuo nuoširdžiausiai jį kalbėdavo, šaukdamasis Dievo pagalbos ir Marijos globos. Laimingai, o kartais tiesiog stebuklingai perėjęs visus pragariškus gulagus, 1956 m. grįžęs nuėjo ne į Žemės ūkio akademiją, bet tiesiog į kunigų seminariją ir prisistatė seminarijos rektoriui kan. K.Žitkui. Prisistatęs rektoriui kantriai laukė beveik ištisus metus. 1957 m. seminarijos vadovybė pakvietė jį raštu: „Esi antro kurso studentas, grįžk į seminariją“. Žinoma, grįžo su džiaugsmu, pasiryžęs tvirtai rengtis kunigystės gyvenimui ir darbui. Bet ramiai studijuoti galėjo tik pusantrų metų. Po Budapešto įvykių Kauno miestas paskelbiamas režiminiu miestu ir visi nepatikimi politiškai turi palikti Kauną. Užkliūva ir klierikas Petras. Ta proga saugumas mėgino jį užverbuoti. Tačiau jam griežtai atsisakius, uždraudė gyventi ne tik Kauno mieste, bet ir Kauno

rajone. Laimė, tuo metu buvęs Kauno vyskupijos valdytoju kan. J.Stankevičius seminarijos profesoriams pasakė: „Tegul nenusimena, tegul apsigyvena netoli Kauno ir tegul studijuoja“. Tai buvo drąsūs ir rizikingi žodžiai prieš valdžią. Taip saugumo ir valdžios išguitas iš seminarijos, bet gavęs vyskupijos valdytojo sutikimą ir leidimą Petras Našlėnas apsigyveno Kulautuvoje. Įsidarbino zakristijonu ir pagal seminarijos profesorių ir dėstytojų nurodymus privačiai studijavo ir laikė egzaminus. Baigęs visą seminarijos kursą kun. Petras Našlėnas-Kerbelis savo artimiesiems sakydavo, jog studijų seminarijoje laikotarpiu jį globojo ne tik Kulautuvos klebonas Gustavas Gudanavičius, pas kurį jis „zuikiu“ gyveno, bet ir jėzuitai, kurie jį rėmė materialiai ir formavo jo dvasią. Todėl jis drąsiai atremdavo visus blogio iššūkius ir tvirtai ėjo tiesiu keliu. 1961 m. per kun. Zigmą Neciunską užmezgė ryšius su tremtyje gyvenančiu vyskupu V.Sladkevičiumi ir šis slapta Lentvaryje, kun. V.Aliulio bute, suteikė jam diakono šventimus, o 1961 m. rugpjūčio 2 d. Onušio klebono Vaclovo Aleksandravičiaus bute, taip pat slapta, suteikė kunigystės šventimus. Neopresbiteris Petras savo kunigiškojo pagrindžio veiklos pradžioje buvo atsargus ir apdairus. Norėdamas veikti plačiau, nuėjo pas vyskupą Labuką, prašyti įgaliojimų. Šis paklupdė jį ir pasakė: „Vaikeli, tik saugokis! Aš tave laiminu!“, palaiminęs išleido pagrindžio veiklai. Po to 25-erius metus veikė kaip kunigas pagrindininkas ir kuo toliau, tuo drąsiau, atkakliau, plačiau darbavosi evangelizacijoje, pastoracijoje bei visuomeninėje veikloje. Daug rizikuodamas ištikimai važinėjo po visą Lietuvą: vadovavo rekolekcijoms pasauliečiams, kunigams, vienuoliams, jaunimui, organizuodavo jungtuves be alkoholinių gėrimų, talkino kunigams sielovados darbe. Tačiau tarybinė valdžia jį sekė ir pagaliau iškėlė ultimatumą: arba veik taip, kad tavęs niekas nematyty, arba važiuosi į Mordoviją. Kun. Petras, pasitaręs su savo bičiuliais kunigais, nutarė išeiti į legalią veikimo plotmę, kaip kun. I.Žeberskis, kuris, išėjęs iš pagrindžio, dirbo Žemaitijoje. Kun. P.Našlėnas-Kerbelis savo legalizaciją nusako trumpai: „Aš parašiau pareiškimą religinių kultūrų įgaliotiniui Petru Anilioniui, kur nurodžiau, kad buvę pagrindžio kunigai jau dirba, tad ir aš norėčiau viešai dirbti. Jis tą prašymą patenkino, tik paprašė pasižadėti, kad politiškai nieko neveiksiu. 1986 m. balandžio 11 d. man leido įsidarbinti“. Tačiau valdžia jį pažino ir nuolat jam kėlė kliūtis. Tik kun. Petras irgi buvo nepėsčias: lagerių ir pagrindžio veiklos ugdytas, Šv. Ignaco Lojolos ordino dvasios, o ypač Viešpaties, kuriam jis ištikimai tarnavo, subrandintas ir parengtas atremti visus šėtono iššūkius ir Kristaus Karalystės priešų antpuolius. Kaip vieną iš tų antpuolių ir be pagrindo daromų kliūčių jam pereinant į viešą, legalią kunigo darbą pavyzdį paminėjo per kan. P.Našlėno-Kerbelio laidotuves Telšių vyskupas dr. J.Boruta, SJ, – tai

buvo reikalavimas grįžti į kunigų seminariją baigti studijų. Tuo tarpu 1985 metais jau buvo viešas dalykas ir pats vysk. V.Sladkevičius skelbė, jog jis yra išventinęs Petrą kunigą 1961 m. Tarybinė valdžia apie tai aiškiai žinojo, bet vis darė įvairias kliūtis, norėdama kunigą palaužti.

Kadangi, pasak paties kun. P.Našlėno-Kerbelio, jis buvo jau „prilipęs“ Žemaitijoje – Plungėje, tad 1986 m. nuvažiavęs į Telšius vyskupo A.Vaičiaus buvo išskėstomis rankomis priimtas ir paskirtas Plungės altarista vikaro teisėmis. Kun. Petras čia dirbo labai plačiai, nuoširdžiai ir intensyviai. Ankstesnįjį vikarą iškėlus į klebonus, jis darbavosi kaip klebono pagalbinkas ir dviejų aptarnaujamų parapijų klebonas. Monsinjoras K.Gaščiūnas juo buvo labai patenkintas ir sudarė visas galimybes kuo plačiausiai darbuotis pastoraciniame ir visuomeniniame darbe. Jis savęs niekur netausojo, turėjo prieš akis vienintelę viziją – Dievo garbę ir žmonių išganymą.

1996 m. balandžio 4 d. buvo paskirtas Plungės klebonu ir Plungės dekanato dekanu. Tačiau, pablogėjus sveikatai, jo paties prašymu vėl buvo paliktas Plungės altarista. Plungėje jis tapo pripažintas populiariausiu rajono žmogumi, nes visur ėjo su meile ir nuostabiu gailestingumu. Nuo ryto iki vėlaus vakaro jis buvo kviečiamas, šaukiamas, vežamas ir visi, kurie šaukėsi dėl dvasios ar materialinių bėdų, sulaukdavo skubios pagalbos. Nors pats buvo silpnos sveikatos, negaluodavo, bet skubėjo visomis savo galiomis padėti, patarnauti. Jau silpnas, drebantįs, su lazdele atvažiuodavo į Telšių kunigų seminariją klierikų išpažinčių klausyti. Mat buvo paskirtas klierikų konfesarijumi.

2001 m. pakeltas Telšių vyskupijos katedros kanauninkų kapitulos garbės kanauninku.

2002 m. rugsėjo 14 d. Šv. Kryžiaus Išaukštinimo šventėje, sulaukęs 86 metų, Kaune, slaugos namuose, kan. Petras Našlėnas-Kerbelis pabaigė šioje žemėje savo tarnystę Dievui ir žmonėms. Palaidotas savo numylėtoje Plungėje, bažnyčios šventoriuje, šalia kitų savo tarnystės brolių. Pagerbdami jį paskutinėje žemės kelionėje palydėjo penki vyskupai, 70 kunigų ir visa Telšių kunigų seminarija...

Tegul Aukščiausiasis įvertina Tavo gailestingumą, meilę žmonėms, tegul gailestingai pažvelgia ir į mus ir leidžia visiems susitikti amžinoje Dangaus Tėviškėje.

Mons. K.Gaščiūnas

APOLONIJA SEREIKYTĖ (SES. MARIJA AUGUSTA)
(1907 03 19–2002 04 25)

Kun. TOMO KARANAUSKO pamokslas LKMA narės ses. Marijos Augustos atminimui per jos laidotuves Putname 2002 m. balandžio 27 d.

*Reikia žmonių dirbti žemei ir išauginti duonai,
Reikia žmonių pastatyti namams ir užkurti ugniai,
Reikia žmonių užgydyti žaizdoms, negalei nugalėti,
Reikia žmonių pasakyti Tiesai ir išmokyti Gėrio,
Reikia žmonių atskleisti paslaptims ir kurti Grožiui,
Reikia žmonių tarnauti žmonėms ir dalyti vertybėms,
Reikia žmonių vadovauti visuomenei ir ginti nuo blogio,
Reikia vienuolių. Pasišventusių ir šventų!*

Miela ses. Augusta! Jūs savo pašaukimo kelyje supratote, kad žmogaus uždavinys – būti žmogumi ir gyventi žmogiškai.

Bet ar įmanoma būti žmogumi savo jėgomis?

Jūs pamatėte, kad daugelio žmonių svajonė – nustebinti kitus, sudaužyti esamą ir sukurti fantastinį pasaulį. Jūs savo gyvenimo kelionėje matėte, kaip savo sparnais kyla ikarai ir krinta žemėn, nuliūdindami savuosius. Kilnūs žmonės verkė, matydami išniekintus ir iškraipytus jų darbus. A. de Sent Egziuperi laiške vienam generolui rašė: „Pasaulyje viena tėra tikra problema: kaip sugrąžinti žmonėms dvasinį reikšmingumą ir dvasinį nerimą? Ką daryti, kad jie pajustų dangaus rasą, tarytum grigalinio giedojimo giesmę?“ Ir šiandien, brangieji, gal dar labiau nei bet kada, mums reikia žmonių, kurie klausytų: o kaip žmonių sielos? Tik, de ja, daugelis pamiršta elementarią tiesą, jog pirma reikia šiuo tuo būti, idant galėtum šį bei tą padaryti.

Glaustai apžvelkime ses. Augustos gyvenimo kelią. Baigusi Ukmergės gimnaziją, 1927 m. VDU Teologijos-filosofijos fakultete studijavo istoriją, pedagogiką ir sociologiją. Dar net būdama gimnazijoje pradėjo veikti su ateitininkais ir pavasarininkais. Buvo išrinkta moksleivių Ateitininkų sąjungos reikalų vedėja. Plačiai važinėjo po Lietuvą, visur organizavo ateitininkes, rūpinosi jų veikla. 1929–1930 m. A.Sereikytė priklausė „Birutės“ ateitininkų draugovei, – buvo jos pirmininkė. 1931 m. ji buvo išrinkta į VDU studentų atstovybę. Ji ypač mylėjo jaunimą ir mielai su juo dirbo. Tuo metu A.Sereikytė ypač susirūpino „Naujosios Vaidilutės“ žurnalo leidimu ir jo platinimu. Nepamiršo ir „Moters“ žurnalo. Be to, A.Sereikytė daug dirbo su L.K.Moterų draugija. Ji rūpinosi visokeriopu

moterų švietimu. 1933 m. švenčiant LKM draugijos 25 metų veiklos sukaktį Kaune, buvo sudarytas Kongreso rengimo komitetas ir A.Sereikytė buvo išrinkta jo reikalų vedėja. Jai teko pats sunkiausias rengiamasis darbas. Po Kongreso A.Sereikytė 1936 m. įstojo į N.Pr.M.M.Seserų kongregaciją Marijampolėje. Daug kam buvo didelė nelaukta staigmena, kad ji, būdama tokia žinoma katalikų veikėja, pasitraukė į ramybės ir susikaupimo namus. Dievo kviečiama ji atsiliepė: „Taip, Tėve, mane šauki ir aš dabar eisiu į Tavo tarnybą“. Atlikusi noviciatą vienuolyne, sesuo Augusta 1937 m. padarė vienuolės įžadus. Lietuvos vyskupų leidimu ji sugrįžta tęsti savo darbo L.K.M. draugijoje iki 1940 metų. 1941 m. karo audros nublokšta A.Sereikytė atsidūrė Argentinoje. Tenai ji įsitraukė į lietuvių veiklą. 1943 m. sesuo Augusta atvyksta į JAV ir čia įsijungia į besikuriančios savo kongregacijos veiklą. Ji rūpinosi mergaičių stovyklos organizavimu, nes pasibaigus karui iš Europos pradėjo plūsti nauji lietuvių tremtinių būriai. Atsirado daug lietuvių jaunimo, kuriam labai buvo reikalingos vasaros stovyklos. Šiuo tikslu sesuo Augusta lankė lietuvių telkinius, ragino tėvus siųsti savo vaikus į lietuvišką seserų tvarkomą stovyklą. Sesuo Augusta rūpinosi Matulaičio namų projektavimu, statyba ir lėšų telkimu. Pagaliau 1960 m. jie buvo užbaigti ir pašventinti. Sesuo Augusta nuo 1960 iki 1966 m. buvo kongregacijos vadovė – provincijolė. Tuo pačiu metu ji buvo ir Lietuvaičių seserų instituto pirmininkė.

Dar daug galėtume kalbėti apie ses. Augustos nuveiktus darbus jos gyvenimo kelyje. Kokiais žodžiais galėtume Jus pagerbti, ses. Augusta? Visi, kurie Jus matydavo, girdėdavo, buvo šalia, Jumis pasitikėjo ir kurie išskubėjo ten, kur ir jūs, ar vis dar skuba nė akimirką nesustodami, visi tie, kuriuos Jūsų rankos lietė, visi, kuriems Jūsų lūpos skelbė gyvenimo Žodį, visi, kuriems parodėte pasaulyje šalia kiekvieno žmogaus esantį Dievą, atsisveikina su Jumis, dėkodami Jums, kad per savo žmogišką veidą liudijote Dievą, skelbėte Jo Evangeliją, būrėte Bažnyčią, skatinote bendrumą ir meilę pagrįstus tarpusavio santykius, nešėte ramybę, kūrėte tradiciją, rodėte mums esminį Bažnyčios grožį. Visi mes, Bažnyčios, Dievo tautos nariai. Visi turime tą patį uždavinį – būti Evangelijos skelbėjais, ramybės ir vienybės skleidėjais, gyvenimo kūrėjais. Būti Bažnyčia, tai priimti gyvenimo kelią vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Tai tikėti, kad pasaulis dar nesukurtas, kad kasdien kuriama Dievo Karalystė. Suvokti, kad visi esame Dievo sūnūs ir dukterys ir mus visus į vieną šeimą buria to paties mūsų Tėvo asmuo. Būti Bažnyčia, tai patirti, kad Dievas gyvena tarp mūsų, ir iš širdies galėti pasakyti: „Gera mums čia būti“.

„Aš atėjau, kad žmogus turėtų gyvenimo, kad apščiau jo turėtų“. Šitaip Viešpats kalbėjo apie savosios misijos tikslą. Brangieji, ar žinome

mes šiandien savo buvimo tikslą? Ar šiandien mokame gyvenimą dovanoti, gyvenimą kurti? Ne tą, vidutinybių, bet kilnių asmenybių gyvenimą. Dieve, sustabdyk mirties kūrybą mūsų mintimis, mūsų žodžiais, mūsų darbais. Meilė, kuria mus Dievas pamilo, tebūna mumyse. Teklesti gyvenimas nesunaikinamas, nesibaigiantis, tiesiantis kelią į Tavo buveinę. Leisk su psalmininku giedoti, kad „Tavo garbė – gyvas Tavo žmogus“. Tokia buvo mūsų ses. Augusta.

Miela ses. Augusta. Tegul Jūsų gyvenimo genialumas, veiklumas ir šventumas reiškiasi pasaulyje visu gyvenimu, kupinu dvasinių ir fizinių kentėjimų, bet visados nušviestu giedrumo ir meilės spindėjimu iš Jūsų.

Su liūdesiu širdyje mes atsisveikiname su Jumis, ses. Augusta. Kiekvienas šiandien vykdomė savo tarnystės pasiuntinybę, kurią Jūs perėmėte ir tęsėte pirma mūsų. Ilsėkitės Viešpatyje.

GARBUSIS PRELATUS LADAS TULABA (1912–1934–2002)

Birželio 16 dieną, eidamas 91-uosius metus, Romoje mirė prelatas Ladas Tulaba, buvęs ilgametis popiežinės lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos rektorius ir jos steigėjas, Šventojo Rašto į lietuvių kalbą vertėjas, homiletinio turinio ir memuarinio pobūdžio knygų autorius ir Vatikano radijo lietuviškosios redakcijos bendradarbis.

Ladas Tulaba gimė 1912 m. balandžio 28 d. Barčių kaime, Metelių parapijoje, Alytaus apskrityje. Kunigu buvo išventintas 1934 m. rugsėjo 16 d., baigęs Vilkaviškio kunigų seminariją. 1934–1935 metais toliau tęsė studijas Vytauto Didžiojo universitete, kur įgijo teologijos licenciato laipsnį. 1935–1938 metais studijavo teisę Popiežiškajame Biblijos institute Romoje, kur gavo licenciato, o 1949 metais – Šventojo Rašto daktaro laipsnį.

1938–1940 metais dėstė Šventąjį Raštą Vilkaviškio kunigų seminarijoje, vėliau, bolševikams uždarius seminariją, dėstytojavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Čia buvo Senojo ir Naujojo Testamento katedros vedėjas. 1942 metais paskirtas perorganizuojamos Vilniaus kunigų seminarijos rektoriumi. Vilniuje išitraukė į pastoracinę ir visuomeninę darbą. 1943 metais vokiečiams išvežus kun. A.Lipniūną į koncentracijos stovyklą, kun. L.Tulaba perėmė vadovavimą Išlaisvinimo fondui ir buvo paskirtas Šv. Jonų bažnyčios rektoriumi lietuvių reikalams. 1944 metais dėl

karo veiksnių pasitraukė į Vokietiją. Eichšteto kunigų seminarijoje rūpinosi nemaža grupe lietuvių seminaristų, o nuo 1945-ųjų pradėjo rūpintis Šv. Kazimiero kolegijos steigimu Romoje. Vėliau ilgus metus ėjo kolegijos rektoriaus pareigas, kol, pablogėjęs sveikatai, 1985 metais šias pareigas perdavė dabartiniam rektoriui prel. Algimantui Bartkui. 1951 metais popiežius Pijus XII kun. L.Tulabą pakėlė prelatu. 1960-aisiais paskirtas Vyriausiosios komisijos emigracijos reikalams prie Šv. Konsistorijos kongregacijos nariu, o 1966 metais pakeltas apaštalinio protonotaru. Savo darbą Šv. Kazimiero kolegijoje prel. L.Tulaba plačiai aprašė knygoje „Romos popiežiškoji Šv. Kazimiero lietuvių kolegija“ (Vilnius, 1998). Be šio veikalo, prel. L.Tulaba yra parašęs: „Kentėjimų problema“ (1937), „Marija Mergelė“ (1936–1937), „Kad kūrentųsi“ (1954), „Nuo Dusios iki Tiberio“ (1993–1995), „Šventojo Rašto temomis“ (2000), „Vatikanas ir Lietuva“ (2001).

Tokia būtų trumpa velionio prelato L.Tulabos biografija. Tačiau už šių trumpų nekrologo eilučių slypi nepaprastai turtinga gyvenimo patirtis, įvykiai, reikšmingi Lietuvai, ypač lietuvių išeivijai, visai Bažnyčiai ir Lietuvos Bažnyčiai.

Kai prel. L.Tulaba šventė 80-metį, jis pats panorė savo jubiliejaus proga parašyti autobiografiją. Taigi prieš dešimt metų jis rašė: „Profesoriaus pareigose Vilkaviškyje, Kaune ir Vilniuje jaučiausi laimingas. Manau, kad buvau pašauktas akademiniam darbui. Deja, neilgai jam galėjau atsidėti. Jau 1942 metais buvau pašauktas bei paskirtas vadovauti seminarijai Vilniuje. Nuo tada iki 1985 metų turėjau aukotis auklėjimo ir administracijos darbe. Jį atlikau iš klusnumo, bet jis man nebuvo prie širdies. Sunkios dienos buvo Vilniuje. Dar sunkesnės Eichštete. Pačios sunkiausios – Romoje, kuriant Kolegiją ir jai vadovaujant. Vykdyčiau vyresniųjų valią kaip mokėjau ir pajėgiau. Sulaukiau priešiško ir kritikos. Neabejotinai padariau klaidų. Guodžiausi tačiau, kad turėjau visišką vyresniųjų pasitikėjimą ir jaučiau dangaus palaimą. Tiek Vilniuje, tiek Aichštate, tiek ypač Romoje juste jutau Dievo Apvaizdos ranką. <...> Savo gyvenimu, savo veikla, savo įvykdytais darbais esu patenkintas. Visame stengiausi vykdyti Dievo ir vyresniųjų valią bei nurodymus. Elgiausi pagal sąžinę. Žinojau savo silpnybes. Su jomis stengiausi kovoti. Bet neišvengiau klaidų. Dėl jų gailėjausi ir gailiuosi. Blogos valios tačiau neturėjau. Todėl tikiuosi, kad tie, kurie ką nors turėjo ar turi prieš mane, man atleis. <...> Įvertinimų gavau pakankamai. Jų neprašiau, o už gautus buvau dėkingas. <...> Menų 1938 metų pavasarį, kai grįždamas iš Palestinos, kur baigiau studijas, trumpam sustojau Romoje. Popiežius Pijus XI šventė savo 80 metų sukaktį. Šia proga suteikė specialią audienciją Romoje studijuojantiems kunigams ir klierikams. „Jūs jauni, – kalbėjo Šven-

tasis Tėvas, – o aš senas. Nepavydžiu jums. Gyvenimas prieš jus. Ateitis jūsų rankose. Padarykit, kad ji būtų graži, o jūs laimingi. Dėl mūsų, nors mes jau ir seni, bet drįstame kartoti su Šv. Martynu: „Jei Dievas nori, neatsisakome toliau dirbti!“ Norėčiau pasisavinti šiuos didžiojo popiežiaus Pijaus XI ir Šv. Martyno žodžius, – rašė minėdamas savo 80-ąjį gimtadienį prel. L.Tulaba. – Esu jau senas, bet nepavydžiu tiems, kurie yra jauni. Dievas man buvo didžiai maloningas ilgame mano gyvenimo kelyje. Bet ir senatvę pasiekęs, dar nenoriu rezignuoti ir tarti su Evangelijos seneliu Simeonu – dabar jau atleisk, Viešpatie, savo tarną, kaip esi žadėjęs, ramybėje! – Ne. Drįstu savintis Šv. Martyno žodžius ir tarti: „Jei Dievas to nori, neatsisakau dar dirbti ir būti naudingas Bažnyčiai ir Lietuvai“.

Prel. L.Tulaba dirbo, kiek jėgos leido. Parengė ir išleido atsiminimų knygą bei pamokslų rinkinį. Tačiau jėgos silpo. Šiomet, balandžio pabaigoje minėdamas savo 90-metį, prelatas skundėsi, kad jam labai sunku, jog dėl slegiančios metų naštos nebegali skaityti ir rašyti.

Šie senatvės slegiamo prel. L.Tulabos žodžiai puikiai rodo jo troškimą iki paskutinės akimirkos nuveikti ką nors gera ir naudinga, jo krikščionišką laikyseną – nešvaistyti Dievo duoto laiko, bet kuo geriau jį panaudoti tarnaujant artimui ir Bažnyčiai.

Prel. L.Tulaba po ilgos ir sunkios ligos, sulaukęs 90 metų, iškeliavo į Amžinojo Tėvo namus. Birželio 19 dieną, po gedulingų šv. Mišių Šv. Petro Bazilikoje, karstas su velionio palaikais buvo palydėtas į Romos Campo Verano kapines ir palaidotas Šv. Petro Bazilikos kanauninkų koplyčioje.

LKMA Centro valdyba